

Solucions i suggeriments per a resoldre
les **activitats** per a la lectura
d'*Oliver Twist*
Charles Dickens

ABANS DE LA LECTURA

- 1** Coneixes aquesta obra? Si l'has llegida, resumix-ne l'argument. Si no ho has fet, de què imatges que ens parla?

Resposta lliure.

- 2** *Oliver Twist* és una novel·la. Recordes quines són les característiques d'aquest tipus de gènere literari? Es tracta, a més, d'una novel·la realista; què vol dir això?

La novel·la és la composició literària en prosa més característica del gènere narratiu o èpic. Sol tindre certa extensió, a causa de la complexitat del món que crea. *Oliver Twist* està escrita en 3a persona i en temps passat. En el cas de la novel·la realista, el seu mateix nom ens indica que l'autor s'ha inspirat en la realitat, el que no vol dir que els personatges siguin reals, ni els fets, vertaders.

- 3** Entre les obres literàries que has llegit fins ara, anomena les que recordes que reflectixen la realitat i les que són fantàstiques. Quin tipus de lectures preferixes tu? Per què?

Resposta lliure.

- 4** Penses que els xiquets del segle XIX vivien de forma molt diferent a com ho fan hui? Justifica la resposta.

Resposta lliure.

- 5** Busca informació sobre com eren les ciutats al segle XIX i descriu-les.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA

CAPÍTOL I: Del naixement i infantesa d'Oliver Twist

1 Resumix el relat del naixement d'Oliver Twist.

Resposta lliure.

2 Com transcorre la vida dels xiquets a la granja maternal de la senyora Mann? Quina és la crítica de Dickens?

Els xiquets es passen el dia bramant i arrossegant-se per terra quan són bebés, sense ningú que els cuide.

Jugant quan són grandets amb els companys, sense atenció de ningú. No se'ns diu que reben classes, ni tan sols per a aprendre a llegir i a escriure. Patixen fam, fred, falta d'higiene i maltractament físic.

Els curaven les malalties lleugeres amb ginebra, com un remei casolà. Patien accidents domèstics, en especial cremades, per distracció dels seus assistents.

Només es preocupaven de llavar-los i vestir-los quan venia la inspecció.

En resum, la crítica de Dickens és dura contra l'abandonament dels xiquets i contra la corrupció dels funcionaris de les institucions públiques, per la seua falta d'humanitat cap als orfes.

3 A penes hem iniciat el llibre i ja veiem, a més de la crítica social per part de l'autor, un altre dels seus trets característics: la ironia, és a dir, la burla dissimulada. Busca'n exemples i intenta justificar per què i per a què la utilitza.

Alguns exemples en serien els següents:

- La senyora Mann volia governar la granja amb la norma de l'amo que va voler acostumar el seu cavall a no menjar i, com ja sabem, el cavall es va morir perquè no s'hi va poder acostumar.
- L'exclamació del senyor Bumble: *És vosté molt humana, senyora Mann! Una mare!*
- El comentari de l'autor: *Oliver no parava de plorar, i, si haguera sabut que era un orfe abandonat a les mans de la caritat municipal, hauria cridat encara més fort.*

No fan falta més exemples. Amb aquests queden perfectament definits tant el funcionament de les institucions benèfiques, com els funcionaris que les regentaven. Amb la ironia, l'autor afirma el contrari del que vol dir; amb això pretén alertar el lector que el que fa és una crítica, i vol que aquest se n'adone.

4 El nom d'Oliver Twist és simbòlic. Busca en un diccionari d'anglès aquestes paraules i intenta establir un significat que concorde amb el personatge.

Olive en anglès significa 'olivera', tant l'arbre (*olive tree*) com l'oli (*olive oil*) o l'oliva.

Twist significa ‘volta o voltes, recolzada, torçada’. De fet, era el nom d’un ball, molt popular en els anys seixanta del segle XX, en el qual es feien molt voltes i el ballarí es cargolava bastant.

El significat del nom pot al·ludir a l’arbret, que és el xiquet, i com de tort pot ser el seu tronc, o les seues branques, açò és, les voltes que farà en la vida.

CAPÍTOL II: Oliver demana més

1 Quins trets del caràcter d'Oliver podem destacar fins ara?

El principal tret del seu caràcter és la innocència. Els companys porten més temps a l'hospici i estan més espavilats; però Oliver creu sincerament en la justícia i això el fa actuar sense temor.

Se'ns diu també que tenia un caràcter fort, però el veiem tímid, tendre i indefens. Per això accepta el castic que li imposen amb humilitat i resignació, mai no es queixa ni es rebel·la; al contrari, suplica i plora, buscant commoure els que l'envolten pel seu desamparament.

I és estranyament refinat i cortés, per a ser un xiquet d'hospici, sense educació.

2 El menjar era una vertadera obsessió per als pobres de l'hospici. Qui hi passa fam i qui no?

Hi havia una clara diferència entre els interns, sotmesos a un reglament dietètic, i els senyors grassos, gallards i de cara redona i roja, que eren membres de la junta directiva, o el cuiner, la governanta i el zelador. Aquests estaven ben alimentats i bevien les seues copetes de licor.

3 Què li ocorre a Oliver al menjador?

Després de tres mesos de passar fam, els xics es juguen a la sort a qui li toca anar a demanar més menjar. I li toca a Oliver, qui, innocent una vegada més, no dubta a complir amb la comesa i s'acosta al cuiner. Davant de la seua insistent petició –la frase «en vull un poc més» és el motiu principal de l'obra que determina tots els esdeveniments posteriors–, el cuiner li assesta un colp i el porta davant del zelador, el senyor Bumble, el qual comunica l'esdeveniment a la junta. Oliver és reclòs. L'endemà pengen un cartell oferint 5 lliures a qui vulga emportar-se Oliver com a aprenent.

CAPÍTOL III: El primer treball d'Oliver

1 Busca en el diccionari la paraula *escurar* i explica en què consistia escurar un funeral?

Escurar consistix a traure la sutja o pols negra que s'apega a les parets interiors dels funerals, produïda per la combustió del carbó o de la fusta. Per a escurar un funeral, calia ficar-se per dins i encendre el foc.

2 Per què es diu que era un ofici perillós per als xiquets? Quin altre ofici es proposa per a Oliver?

Era perillós perquè el fum desprén anhídrid carbònic, que és un gas tòxic que produïx asfíxia. És el mateix que passa amb els brasers.

L'altre ofici que la junta proposa per a Oliver és el de grumet de vaixell. Els grumets eren xiquets que pujaven a la copa del pal major del vaixell i avisaven del que es veia a la llunyania: terra, vaixells enemics, etc.

3 Què es diu dels patrons? Com eren?

Els dos patrons als quals s'al·ludix en el capítol eren malvats: l'escura-xemeneies feia baixar els xiquets que es quedaven adormits, és a dir, semiinconscients, cremant palla a la llar perquè les espurnes de les flames els arribaren als peus; el capità del vaixell ensenyava els grumets a fuetades. Hem de suposar, per tant, que tots els patrons eren dolents, amb la qual cosa la visió del treball infantil que ens dóna Dickens és la d'un vertader castic per als xiquets. Aquest plantejament suposa una crítica severa per part de l'autor contra aquesta situació en el seu temps.

4 Dickens denuncia una de les realitats socials més terribles en la seua època i, per desgràcia, encara vigent en molts països: el treball infantil. Què opines sobre el treball infantil?

Resposta lliure. Com a suggeriment, oferim les dades següents:

En efecte, les condicions del treball infantil en l'època victoriana eren deplorables: d'una banda, les fàbriques, els tallers o els llocs on treballaven els xiquets eren perillosos i inhòspits, amb la qual cosa els accidents eren freqüents –cremades, intoxicacions, mutilacions o morts–; d'altra, els horaris eren excessius –fins a setze hores–, per a guanyar sous irrisoris.

El treball infantil representava el 25% de l'activitat laboral de la nació. El 1844, una llei (*Act* en anglés) va prohibir que els xiquets entre 9 i 13 anys treballaren més de sis hores i mitja al dia, i les dones i els joves de 13 a 18 anys, no més de dotze hores diàries. El 1870 es va promulgar una Llei d'Educació (*Act Education*) per la qual es va prohibir totalment el treball infantil.

En aquest sentit, suggerim investigar sobre els Drets del Xiquet, la convenció dels quals va ser firmada el 20 de novembre de 1989, o fins i tot sobre la validesa de celebrar el Dia Universal de la Infantesa, en la mateixa data, o el Dia Mundial contra el Treball Infantil, el 12 de juny. També pot ser molt instructiu organitzar un col·loqui sobre aquests temes a classe, així com parlar del paper que exercixen determinades ONG, com Save the Children i d'altres, en la societat actual.

Ara bé, si hem d'atendre les dades que dona Unicef, les xifres són esgarrifoses. En 2010-2011, treballaven al món més de 215 milions de xiquets, i són Amèrica Llatina, Àsia i l'Àfrica on menys es complixen les normes internacionals. Aquest treball –mines, tallers tercermundistes, construcció, camp, etc.– comporta l'abandonament escolar, perquè els xiquets han d'ajudar les seues famílies, generalment nombroses o trencades. El resultat és un total de 77 milions de xiquets sense escolaritzar.

Finalment, les diferents ONG també consideren com a explotació laboral la prostitució i la pornografia infantil, que afecta 2 milions de xiquets.

I quant a xiquets abandonats, aquests arriben a la xifra de 100 milions. Vertaderament, encara hi ha molt a fer en aquest terreny.

El col·loqui que proposem pot servir per a conscienciar els alumnes d'una situació sobre la qual ells semblen estar molt aliens, envoltats de les comoditats del nostre món.

5 Oliver, igual que altres personatges de contes, és un xiquet orfe. «És que sóc molt xicotet i ningú no em vol... I estic tan a soles...», diu Oliver al senyor Bumble. Recordes algun personatge orfe o abandonat?

Resposta lliure. Exemples: Pinotxo, Hansel i Gretel, Ventafocs, l'aneguet lleig, Patufet, Blancaneu...

Tot el que hem llegit fins ara, efectivament, ens recorda molt els contes tradicionals. Alguns dels elements similars que hi trobem són: el protagonista sol ser un xiquet abandonat en un hospici o un orfe adoptat per unes persones dolentes que el maltracten; per tant, està sol i sense estima. El posen a treballar, oferint-lo a un amo que l'explota. En un món cruel i sense pietat, ell haurà de tirar endavant com bonament puga, enfrontant-se a malvats, però també trobarà, afortunadament, benefactors que l'ajudaran. Finalment, triomfarà.

Un altre tipus de literatura a la qual ens recorda molt és la novel·la picaresca –pensem, per exemple, en el *Lazarillo de Tormes*–, que era una de les lectures favorites de Charles Dickens.

6 En aquest capítol assistim a un dels episodis transcendentals en la vida d'Oliver; què li ocorre amb Noah Claypole?

Noah Claypole no pot evitar l'enveja que sent cap a Oliver i no para d'enrabiar-lo estirant-li els cabells i les orelles. Però com que veu que res d'açò el fa plorar, decidix atacar-lo d'una altra manera i comença a clavar-se amb la mare d'Oliver, que qualifica de «fantotxe». Oliver, davant d'uns comentaris tan cruels, es llança furios contra Noah i li pega una punyada.

- 7 L'esdeveniment amb Noah Claypole és un cas de «persecució física i psicològica». Oliver hi reacciona de forma violenta. Analitza la situació i reflexiona: Va respondre correctament Oliver a l'agressió que va patir o hauria d'haver-ho fet d'una altra manera? Què hauries fet tu en el seu lloc?**

Resposta lliure respecte a l'obra, però es recomana parlar sobre el tema de l'assetjament escolar, que, sens dubte, es dona entre els alumnes o, el que és pitjor, entre alumnes i professors, o dins de les famílies, i, en general, entre tots els individus dels diferents grups socials.

Convé saber que la persecució com a concepte jurídic es va incloure en el Dret civil el 1998.

- 8 Davant d'aquest esdeveniment, el senyor Bumble es dirigix a la senyora Sowerberry. Localitza les seues paraules en la pàgina 37 i llig-les de nou. Què volen dir? Hi estàs d'acord?**

Volen dir que, quan els pobres estan satisfets de menjar, comencen a pensar i a tindre inquietuds intel·lectuals. Per tant, per evitar que es plantegen problemes –per exemple, la injustícia social, que pot portar-los a exigir reformes socials–, és millor tindre'ls malnodrits; d'aquesta manera, no tindran cap altra cosa en què pensar.

Resposta lliure a la segona pregunta.

- 9 A més del menjar, la malaltia i la mort són uns altres dos temes que estan molt presents en l'obra de Dickens i que responien a la realitat social d'aquella època. Busca en Internet informació sobre les malalties més comunes del segle XIX a Europa: tifus, xarampió i còlera, i explica en què consistixen.**

Malgrat que la medicina havia progressat notablement en l'època, des que el metge anglès Edward Jenner havia descobert la vacuna de la verola el 1796, la majoria de les malalties continuaven causant estralls a Europa. A finals del segle XIX el biòleg i químic francès Louis Pasteur va portar a bon final els experiments de Jenner sobre la verola i, basant-se en els seus estudis sobre els bacteris, va poder obrir la porta a l'eradicació de nombroses malalties, com la ràbia, el còlera, el tifus, el tètanus, la diftèria. I ja en el segle XX va seguir la lluita contra la tuberculosi, la poliomielitis, el xarampió, la grip, etc.

En l'obra se'ns parla del tifus, del còlera i del xarampió, que s'acarnissaven amb els més humils. Es devien, fonamentalment, al fet que les condicions higièniques i sanitàries eren molt dolentes. La contaminació pels rebutjos de les fàbriques i de les mines tenien les àrees industrialitzades convertides en focus de malalties, la qual cosa, unida a la falta d'higiene, va originar epidèmies molt greus. Així, el còlera es produïa pel consum d'aigües contaminades per detritus fecals principalment, ja que no hi havia clavegueres (els excusats públics només estaven als barris residencials) i els excrements i restes d'aliments es llançaven simplement des de les finestres (*Aigua va!*), de manera que es formaven reguerons infestos de fang pudent al centre dels carrers que desembocaven en els rius,

l'aigua dels quals s'utilitzava per a tot: beure, cuinar, llavar-se, rentar les coses... Qualsevol epidèmia es podia convertir en una vertadera «plaga» o «pesta». Sabem que el 1858 en va haver una de còlera –*the great stink*, en anglès–, que va portar les autoritats a plantejar-se en el Parlament la necessitat d'escometre el clavegueram de la ciutat, una obra que no es va acabar fins al 1875. Açò, unit a la inhalació de productes tòxics industrials, la mala qualitat i la falta de ventilació a les cases, l'amuntegament, etc., va fer que la mort es vera com un hoste natural en les famílies, ja que en totes hi havia algun ésser volgut mort –pare, mare, fills, germans...

També en aquesta pregunta seria interessant traslladar el comentari de la situació de la sanitat als nostres dies, en especial la que es referix als xiquets. Partim de les dades següents que ens proporciona l'ONG *Save the Children*, referides a 2011: 40 milions de xiquets no tenen accés a la sanitat al món; açò suposa un 23% de la infantesa del planeta, per la qual cosa cada dia moren 22 000 criatures per falta de medicines, en especial, vacunes. A partir d'ací, podem començar el col·loqui.

CAPÍTOL IV: Londres, a la recerca d'una nova vida

- 1 Oliver decidix buscar una nova vida a la ciutat de Londres. L'enfrontament entre el camp i la ciutat és un vell tema de discussió tant en la conversa quotidiana com en la història de la literatura. On preferixes viure tu? Per què?**

Resposta lliure.

- 2 Oliver inicia el seu camí amb un penic a la butxaca. El penic és una de les monedes del sistema monetari britànic. Busca informació sobre les monedes britàniques actuals i el seu valor. Són les mateixes que les de l'època de Charles Dickens, és a dir, la segona meitat del segle XIX?**

Hui dia, la moneda britànica és la lliura esterlina (1 GBP = 1 Great Britain Pound) i equival, aproximadament, a 1,125 euros. La lliura es dividix en 100 penics. La lliura ja existia en l'Edat Mitjana i va agafar el nom del pes que tenia, açò és, 400 grams. Al principi era de plata, però al segle XVIII es va fer d'or, fins després de la Primera Guerra Mundial, quan va passar a tindre un aliatge de plata i coure.

La lliura existia, per tant, en l'època de la reina Victòria, però el seu valor no era el mateix de hui. D'altra banda, en el text de Dickens apareixen també altres monedes:

- Guinea: equivalia a 1 lliura. Era d'or i es deia així per la procedència de l'or d'aquell país.
- Sobirà: equivalia a una lliura i era d'or.
- Xíling: el seu valor era d'1/20 de la lliura. Era de plata.
- Penic: el seu valor era d'1/12 del xíling, açò és, 1 xíling valia 12 penics. Era de coure.
- Corona: equivalia a 5 xílings o 60 penics. Era de plata. Va començar a encunyar-se el 1526, i al principi era d'or.
- Lliura: equivalia a 20 xílings. En l'època de la reina Victòria era d'or.

Què es podia comprar amb açò? Pel que ens diu Charles Dickens en *Oliver Twist*, la subvenció que donava el municipi o la parròquia per a la manutenció de cada xiquet era de 7,5 penics diaris, i era suficient. En el capítol IV, Oliver compra una pasta per 1 penic, i per 1 xíling i mig penic Oliver i Jack Dawkins mengen pa, pernil i una cervesa en una taverna. El mateix Dickens, de xiquet, va treballar en una fàbrica de betum 10 hores diàries per 6 xílings setmanals.

- 3 Després d'estar caminant durant una setmana, Oliver, famolenc i cansat, decidix asseure's al llindar d'una casa. Amb qui es troba?**

Es troba amb Jack Dawkins, un xic vestit d'una manera estrafolària. És conegut pels seus col·legues amb el nom de *Rufià Arterós*. Aquest convenç Oliver perquè se'n vaja amb ell. Abans, entren en una botiga i en una taverna per a menjar i beure.

4 A més del *Rufià Arterós*, en aquest capítol apareix el gran antagonista de l'obra, el jueu Fagin. De moment, volem que et fixes en el seu aspecte. Com el descriu el narrador? Et recorda algú?

Aquesta primera descripció del jueu s'ha convertit en tòpica: habitació ennegrida pel fum i la brutícia, i quasi en tenebres; al fons, el foc, i davant d'ell, un vell arrugat d'aspecte maligne, amb cabells rogencs embolicats i unes tenalles a la mà. Es tracta d'una vertadera estampa de Satanàs.

5 Qui és Fagin? A què es dedica? Quins trets es destaquen en la seua personalitat?

Sabem el seu nom, Fagin, i que és jueu, apel·latiu que l'acompanyarà sempre. Sembla que Charles Dickens es va basar en una persona real per a crear-lo: el jueu Ikey Salomon, un *kidsman* o reclutador de xics, als quals mantenia a sa casa i ensinistrava per a robar, de manera que ell es quedava amb el que obtenien. En la nostra literatura hi ha un personatge cervantí similar, el Monipodio de *Rinconete y Cortadillo*, una obra que probablement havia llegit l'escriptor anglès.

Els trets que caracteritzen Fagin són, en primer lloc, l'**avarícia**: l'episodi del cofre amb les joies és prou significatiu; després, la **crueltat** cap als xiquets, als quals maltracta tant de forma física com psicològica, amb amenaces. És, a més, **intel·ligent, maquinador, pervers i insensible**, ja que s'aprofita dels lladregots que suposadament protegeix, mentre en trau un profit, i als quals abandona sense pietat quan la policia els agafa; a més, s'alegra que els pengin, ja que així no el delataran.

Finalment, l'educació que dona als seus pupils deixa molt a desitjar: els fa lladres i els inicia també en l'alcohol, el tabac i la prostitució, ja que també «protegitx» les xiques.

Sens dubte, Dickens va crear un personatge que es convertiria en prototip de la maldat. Això va provocar la protesta de la comunitat jueva de Londres, que era bastant influent. Ell va intentar negar el seu antisemitisme, eliminant la majoria dels apel·latius de jueu en les edicions següents del llibre i creant un jueu bo en un altre dels seus llibres, *El nostre amic comú* (1864-65); així mateix, va catalogar les persecucions jueves de cruels i injustificables. Vertaderament, Dickens no tenia prejuís contra els jueus. Tanmateix, Fagin no seria l'únic jueu depravat que apareixeria en els seus llibres. Poc després creà Scrooge en *Cançó de Nadal*, el qual va arribar a ser l'estereotip de l'avarícia, fins al punt de convertir-se el seu nom propi en un nom comú per a aquest tipus de subjectes, i així es recull als diccionaris d'anglès. El mal ja estava fet.

6 El llenguatge que fa servir Jack Dawkins es pot considerar una mostra de la parla col·loquial i de l'argot. Assenyala alguns dels seus trets i posa'n exemples.

El nivell col·loquial és el que s'utilitza habitualment en la conversa quotidiana, amb la gent amb la qual es té confiança; i per això els seus primers trets són l'**espontaneïtat** i la **naturalitat**, doncs els enunciats es diuen tal com ixen del cap de l'emissor, sense pensar en la correcció gramatical. Per això mateix és també un llenguatge molt **lleuger i econòmic**. Passem a enumerar altres trets en detall:

- Ús de diminutius afectius o sobrenoms: *col·legueta, Jack, Rufià Arterós*.
- Ús de falques, és a dir, paraules que es repetixen o intercalen en el discurs: *caram, eh?...*
- Utilització d'enunciats curts i directes: *Però, vinga, que has de manducar alguna cosa. Jo també vaig un poc pelat..., només tinc un xíling i mig penic; però ens apanyarem. Estira les potes. Anem!*
- Ús d'oracions imperatives, interrogatives i exclamatives: *Hola, col·lega! Quin problema tens, eh? Set dies caminant! Punyeta, que verd estàs! Tu te'n véns amb mi.*
- Ús de juxtaposició i coordinació predominants: *Set dies caminant! I això per què, per culpa d'algun corb al qual vols despistar?*
- Ús de frases fetes, metàfores populars i hipèrboles: *Manducar, per menjar. Que verd estàs!,* volent assenyalar la seua falta d'experiència. *Vaig un poc pelat,* assenyalant que no té diners. *Estira les potes,* per cames (per a les persones).

En resum, gran emotivitat i expressivitat, tant per part de l'emissor com del receptor.

Altres nivells d'ús de la llengua són: el nivell comú, que és el que utilitza Oliver o Fagin, per exemple. El nivell culte no l'utilitza ningú en aquesta obra. I el nivell vulgar, que comporta incorreccions gramaticals, és el que utilitzen el senyor Bumble quan diu *porroquia* per *parròquia*, i el dels lladres, que veurem més avant: *pa, passà...*

També podem assenyalar alguns exemples de l'argot de l'hampa: *corb* per *jutge*, *bòfia* per *polícia*, com veurem després.

7 Una vegada es troba al cau de Fagin, què és el que descobrix Oliver un matí?

Oliver descobrix el jueu Fagin amb un cofre ple de joies, rellotges, anells, collars... Fagin, en veure's descobert, amenaça Oliver amb un ganivet, però aquest li diu que no ha vist res.

8 En aquest capítol també apareix Nancy, el personatge femení preferit per Charles Dickens en aquesta obra; com és el seu aspecte?

D'ella es diu que va desarreglada i amb la cabellera solta. Sembla sana i forta, desimbolta i simpàtica.

9 A què es dedica Nancy? Quina pista ens dona aquest capítol?

Nancy és una altra víctima de les circumstàncies: té 17 anys i fou una xiqueta abandonada, recollida i educada per Fagin; ara és una prostituta. Això no es diu clarament, però ho podem veure quan va amb Bet a buscar els joves lladres i se'n van amb ells. El seu aspecte, cabell solt i abillament despreocupat, ho revela.

En una època puritana, no es podia parlar de sexe en una novel·la, i les prostitutes –*fallen women*– havien de morir al final per a redimir-se. Com a anècdota, pensem que la reina Victòria va ordenar posar faldilles a les potes dels pianos –*legs* en anglés significa ‘pota’ i ‘cama’–, per evitar les distraccions morboses dels homes.

CAPÍTOL V: Una experiència cara

1 Què li ocorre a Oliver amb els seus dos companys el seu «primer dia de treball»? Fes un resum de l'esdeveniment.

En la seua primera eixida Oliver descobreix a què es dediquen exactament els seus companys: a robar. En aquest moment, entén la procedència de les joies que té el jueu Fagin. En aquesta ocasió, roben a un ancià, el senyor Brownlow. Però els lladres escapen i acusen Oliver, el qual immediatament és arrestat i conduït a la comissaria.

2 Dickens fa ací una dura crítica, no exempta d'ironia, contra els mètodes de la policia i el sistema de justícia anglès de la seua època. Analitza l'episodi i assenyalala el que et sembla malament.

Resposta lliure. Com a suggeriment proposem els aspectes següents que poden considerar-se negatius:

- La forma ofensiva amb què Oliver és detingut pel policia, sense saber encara si és o no un lladre.
- Els insults que li dirigixen, que impliquen que ho és.
- L'atabalament del jutge, el qual, per acabar prompte amb el cas, arriba a confondre el senyor Brownlow, el demandant, amb l'acusat.
- El desenvolupament del judici ràpid, que acaba en una greu condemna al reu, Oliver Twist, sense haver-li donat l'oportunitat de defensar-se ni d'escoltar cap testimoni.
- La sentència cruel, sense ni tan sols investigar els fets.

El jutge Fang queda perfectament caracteritzat a través del seu nom, que en anglès significa 'ullal'. El personatge està basat, com en el cas de Fagin o del mateix Oliver, en un magistrat real anomenat Laing, i sabem que l'impacte que va causar l'aparició d'aquest capítol sobre l'opinió pública va ser tal que, al cap de pocs dies, el jutge Laing va ser destituït del seu càrrec.

Més tard, en el capítol X, completarà Dickens la seua crítica cap als mètodes policials, introduint dos detectius una mica fanfarrons, però en el fons plens de simplicitat i imperícia.

Per tot això, la policia es va queixar de la manera com els tractava Dickens.

3 Creus que l'escriptor fa bé a denunciar aquests fets o creus que la literatura tan sols s'ha d'ocupar d'entretindre el lector?

Resposta lliure. Podem, això sí, dir que el tema de si la literatura s'ha de fixar com a objectiu el compromís o l'evasió és una vella polèmica que ha fet canviar les modes, els gustos i els moviments literaris al llarg de la història de la literatura.

4 Després del judici, què li ocorre a Oliver?

El senyor Brownlow, compadit per la debilitat d'Oliver i rabiós pel comportament del jutge, decidix emportar-se el xic a sa casa per a cuidar-lo.

CAPÍTOL VI: L'aposta

1 El jueu Fagin i el senyor Sikes són informats de la captura d'Oliver. A qui envien a la comissaria per esbrinar el seu parador?

Envien Nancy, la qual, en arribar a la comissaria, es fa passar per la germana d'Oliver. D'aquesta manera, esbrina que Oliver ha sigut recollit per un cavaller de Pentonville.

2 Transcorregut un temps, què encarrega el senyor Brownlow a Oliver? Què li ocorre a aquest?

Com a prova que confia en ell, el senyor Brownlow li encarrega tornar uns llibres i li dóna 5 lliures per a pagar el que li deu. Desgraciadament, Nancy el troba i se l'emporta.

3 En aquest capítol es pot estudiar una vella teoria sobre el comportament humà: l'home és bo per naturalesa, però la societat el corromp. Què opines sobre això? Justifica la resposta amb exemples del text sobre els personatges.

Resposta lliure. Suggestiment:

Aquesta pregunta ha sigut plantejada per sociòlegs, psicòlegs, juristes, filòsofs i també literats. Com veiem, el senyor Grimwig opina que, per haver nascut i crescut en el món en què ho ha fet, Oliver no pot ser bo i està enganyant el seu amic, el senyor Brownlow. Aquest, tanmateix, creu el contrari. Al segle XIX es va posar de moda l'estudi experimental dels animals, i molts escriptors el van portar a la literatura amb les persones. Consistia a analitzar si el comportament venia «determinat» per l'herència biològica o pel medi ambient. En la nostra novel·la, podem veure que Oliver és un personatge idealitzat i romàntic, a qui el medi no li fa efecte, al contrari que li passa a Jack, per exemple.

4 També podem observar en el capítol una tècnica literària molt pròpia de la novel·la moderna: el contrapunt. Consistix a explicar el que passa en diversos llocs alhora. Posa exemples del text on s'utilitzi aquesta tècnica.

Està molt clara: es narra el que passa a la taverna on es troben Fagin, Sikes i Nancy, i, alhora, què passa a la casa del senyor Brownlow i el que li ocorre a Oliver al carrer. En aquest cas, dos dels fets confluiran en el moment del rapte d'Oliver, però no és necessari que així siga.

CAPÍTOL VII: El passat que torna

1 Continuem completant el retrat d'Oliver. Quins dos trets aparentment contradictoris veiem aquí?

És curiós: acabem de veure'l indefens i suplicant davant dels delinqüents i, en un instant de distracció, ha pres una decisió que denota una gran valentia i fins i tot temeritat: intenta fugir. Lògicament, es veu impotent davant de tants enemics.

2 Quin és el comportament de Nancy en aquest episodi? Què ha fet que canvie d'actitud?

Nancy és un personatge ambivalent i contradictori. Si, d'una banda, és la que troba Oliver i el torna al jueu, ara, quan veu que el maltractaran, sorgix en ella un esperit maternal protector, que serà determinant en el desenvolupament dels esdeveniments de l'obra. Què l'ha feta canviar? Potser la innocència i el desempament d'Oliver, que és possible que li recorde com era ella mateixa a la seua edat, i un desig que no acabe com ella o com els altres pillets de Fagin, que ja no tenen remei.

3 Volem que et fixes ara en un altre personatge important, el senyor Bumble. Tenim ja nombroses dades tant físiques com psíquiques per a compondre el seu retrat. Quines són les característiques que destaca l'autor d'aquest personatge?

El senyor Bumble és el zelador de l'hospici, açò és, la persona que té per ofici zelar o vigilar que les normes i l'ordre d'aquest establiment públic es complisquen. I el primer que destaca en aquest personatge és la seua indumentària: per a ell, el vistós uniforme que porta el fa sentir-se com un general. De fet, quan el perda per un ascens, es considerarà degradat a un *simple home*.

Podem també fixar-nos en el seu nom propi, tant en la seua forma o significant, en el qual podem veure una clara al·literació –la seua pronunciació és [bámbel]–, que ens sona a grandíós, pompós, fastuós; com en el seu significat, ja que en anglés *bumble-bee* significa 'abellot'; *bumbling* significa 'maldestre' i el parònim *bubble* [bábel], 'bambolla'. En conjunt, el nom ens sona a «bambolla plena de vanitat, pompositat i orgull», que respon perfectament als trets del caràcter del personatge, fins i tot en la seua manera de parlar. A aquests trets hem d'afegir que és un hipòcrita, adulator dels superiors i cruel amb els inferiors, i covard. Dickens el tracta amb una gran ironia i menyspreu.

4 Com s'assabenta el senyor Bumble que Oliver Twist continua viu?

A través d'un anunci que apareix en el diari que llig.

5 Els diaris eren una bona font d'informació. Busca en Internet informació sobre l'aparició d'aquestes publicacions i la seua difusió a Anglaterra al segle XIX.

A finals del segle XVI ja trobem, a les principals ciutats d'Europa, uns fulls informatius setmanals amb les notícies més importants. S'anomenaven gasetes pel nom de la moneda amb què es pagaven. Ara bé, la premsa periòdica, tal com la coneixem hui, no apareix fins a finals del segle XVII i principis del XVIII. A Anglaterra, els diaris es van convertir en defensors dels diferents partits polítics, per la qual cosa l'enfrontament entre si i amb els governs va ser molt més fort que a la resta d'Europa, en la qual els diaris no estaven tan polititzats. Entre els primers diaris que van sorgir al Regne Unit, els més destacats van ser el *Mercurius Britanicus* i el *Mercurius Politicus*, ambdós de la segona meitat del segle XVII, l'un dedicat a donar notícies més socials i l'altre a informació política sobre el que es feia a la Cambra dels Comuns. A finals del segle XVII es publicaven ja a Londres diuuit periòdics, sis dels quals eren diaris; a través d'aquests, les classes socials urbanes prenen consciència del seu poder. Tanmateix, tenien preus elevats, per la qual cosa les tirades no superaven el miler d'exemplars; amb tot, la gent comuna feia el possible per llegir-los. Un diari molt popular va ser, entre d'altres, *The Review*, setmanal, que incloïa fins i tot entreteniments per a les classes més humils.

El segle XVIII marca l'època d'esplendor del diari, basat en tres puntals: classes urbanes, industrialització i alfabetització. Apareixen, a més, les rotatives i el paper continu, amb la qual cosa els costos i els preus s'abaratixen. La creació de *The Times*, el 1785, com a *The Daily Universal Register*, suposa el moment culminant de la premsa a Anglaterra; des d'aquest es va difondre la Revolució Industrial. Des dels seus inicis ha gaudit d'una reputació excel·lent, i actualment és un dels millors diaris del món.

CAPÍTOL VIII: El colp

1 On reclutava Fagin els seus lladregots?

Bill Sikes diu que al Covent Garden hi havia desenes de xiquets abandonats, esperant ser reclutats per a entrar en alguna banda de delinqüents. En aquesta època era una zona marginal de la ciutat; actualment és el centre de Londres.

2 Per què Fagin té pregerència per Oliver?

Fagin, no obstant això, preferix Oliver perquè la seua *cara de guix*, és a dir, la seua pal·lidesa i la seua finor, no el delataven com a pillet, i això despistava la policia.

Jack, l'*Arterós* (per l'habilitat amb què realitzava el seu treball) i Charley Bates eren dues víctimes de la societat. L'un acabarà malament i l'altre, bé. El seu exemple podia incloure un bon ensenyament per als lectors de Dickens; per això, ell consideraria que era fer un bon *servei a la societat* introduir-los en la seua obra.

3 Descriu la ciutat de Londres segons el que has llegit fins ara.

Resposta lliure.

CAPÍTOL IX: La caritat ben entesa

1 L'escena d'amor entre el senyor Bumble i la senyora Corney és molt còmica, però, alhora, molt tràgica pel tema del qual parlen. Quins trets caracteritzen cada un d'aquests personatges?

El senyor Bumble és:

- *hipòcrita*: adula la vella governanta, només per interès;
- *avar*: proposa matrimoni a la governanta després d'haver comptat els objectes de plata que té;
- *corrupte*: roba les botelles de vi de la infermeria;
- *fanfarró*: presumix de persona important, però no és sinó un terròs que no sap ni parlar;
- *malvat* amb els xiquets de l'hospici, als quals fins i tot pega, com es veurà més endavant.

En la senyora Corney podem destacar:

- la *hipocresia*: adula el zelador, igualment per interès;
- la *maldat* amb els interns que té a la seua cura;
- l'*avarícia*, que la fa acceptar el fantotxe del zelador.

Després en veurem d'altres, com la intel·ligència o l'astúcia, davant la malaptesa o simplicitat del marit.

Tanmateix, quan parlen dels pobres i de les seues necessitats, la seua crueltat és infinita. I el més curiós és que ells són gent del poble també, però davant dels pobres actuen com si els seus orígens foren més elevats.

2 A quines «normes» es referix el senyor Bumble?

En la introducció d'aquest llibre es pot llegir el que es diu sobre l'anomenada *Llei de Pobres (Poor Law Unions)*, de 1834. Charles Dickens la critica durament en el capítol primer d'*Oliver Twist*, perquè va fer que els asils per a pobres es convertiren en llocs indesitjables per als indigents. Quasi eren una presó, les famílies eren separades; les llibertats, anul·lades, i els interns, obligats a treballar. De fet, aquests hospicis es deien en anglés *workhouses* o «cases de treball».

Abans que es dictara aquesta llei, havien sigut els municipis o «parròquies» els que havien de fer-se càrrec dels pobres i se subvencionaven mitjançant impostos i almoines, però a partir d'aleshores, les parròquies es van unir per a crear una espècie de «sindicat per als pobres» del qual depenia cada hospici o casa de treball. Allà treballaven els pobres pel menjar i el llit. El seu funcionament va ser tal que va fer que Dickens diguera en l'esmentat capítol primer del seu llibre: *A partir d'aquest moment, els pobres podrien elegir entre morir de fam de forma gradual dins de la casa o d'una manera ràpida fora d'aquesta*. Dickens va conèixer aquesta llei

sent reporter parlamentari per al *Morning Chronicle*, i la va atacar tant en la seua novel·la com en la premsa. En un dels seus relats, l'anomenat *The uncommercial traveller* (*El representant que no venia res*) assenyala: *He llegit en les estadístiques que un de cada cinc xiquets mor en el primer any de vida, i un de cada tres, abans d'arribar als cinc.*

3 Quin secret explica la vella Sally a la senyora Corney?

Que va ser ella qui va atendre una jove que va morir en donar a llum el seu fill. El xiquet es deia Oliver. La jove, abans de morir, li va encarregar que li guardara un objecte d'or, l'única cosa que tenia, per a donar-li'l al seu xiquet quan fóra més gran. Però ella li'l va robar.

4 Les novel·les per lliuraments solien acabar cada un dels seus capítols amb una situació de gran intensitat o clímax, que deixava intrigat el lector, però que no es resolía fins al lliurament següent. Els capítols d'aquesta edició no coincidixen amb els lliuraments que va publicar el diari al segle XIX. Quin et sembla que podria ser el moment culminant d'aquest capítol?

Indubtablement, quan la vella Sally mor, sense que ens assabentem de què havia sigut el que havia robat al cadàver de la mare d'Oliver.

CAPÍTOL X: Una nova llar per a Oliver

1 Què li ocorre a Oliver en aquest capítol?

Oliver viu a l'elegant casa de la senyoreta Rose i davall l'atenció del doctor Losberne. Allà passarà diverses setmanes fins a recuperar-se de totes les seues malalties. Oliver els havia explicat la seua història i desitjava tornar a veure el senyor Brownlow. El capítol acaba una vegada més amb la incertesa de si es tornaran a trobar.

2 Ja saps que Bow Street era el carrer on s'ubicava la central de policia de Londres. Busca en Internet informació sobre qui eren els Bow Street Runners i escriu-ne un resum d'unes deu línies.

Els Bow Street Runners eren la força pública de Londres des de 1749, any en què va ser creada pel magistrat jutge de pau Henry Fielding, fins que el 1829 el secretari d'estat, sir Robert Peel, la va convertir en el Cos de Policia Metropolitana. Va ampliar l'edifici que l'albergava afegint altres cases del mateix carrer, el qual més tard es coneixeria com a Scotland Yard. Així va perdurar fins a 2006, quan l'edifici es va convertir en hotel.

Els Runners del carrer Bow van ser una eficient policia urbana, la primera que va portar uniforme al Regne Unit. La seua creació va suposar la professionalització de les patrulles de «caçadors de lladres» que actuaven de forma irregular, viatjant per tot el país i cobrant les recompenses que s'oferien pels delinqüents.

Els Runners eren pagats pel Govern. Es dedicaven a recórrer a cavall i a vigilar sobretot les zones suburbanes i marginals, que estaven plenes de locals (*gin shop*).

CAPÍTOL XI: L'home de la capa

1 Tenint en compte les dades que t'oferix l'obra, explica quins passatemps tenia la gent al segle XIX. Eren molt diferents dels que tenim ara? Justifica la resposta.

En el capítol VII hem vist que Fagin i els seus pupils jugaven a cartes. Hi havia dos jocs tradicionals molt populars, el *cribbage* i el *whist*, que es jugaven tant a les cases com a les tavernes.

En les famílies burgeses, se'ns citen dues activitats: la lectura i el piano, que omplien les seues hores lliures, tant de forma individual com en grup.

No se'ns diu res dels balls de saló, ni del teatre o d'esports com el criquet, al qual els anglesos són molt aficionats.

Actualment, no podem deixar d'esmentar la importància que la televisió, l'ordinador o els aparells electrònics han adquirit en la nostra societat.

2 Oliver viu feliçment al costat de la senyoreta Rose i la seua tia. Però un dia aquesta felicitat s'altera. Com va ser la trobada d'Oliver i l'home de la capa?

Oliver havia hagut d'anar al poble per a portar una carta dirigida al doctor Losberne en la qual se l'avisava que la senyoreta Rose estava malalta. En tornar a casa, va entropessar amb un home alt embolicat en una capa que li va dir unes paraules estranyes.

3 En aquest capítol se'ns parla de les postes. Fixa-t'hi bé i explica què eren i com funcionaven.

Podem dir que eren les oficines de correus. En aquell temps eren simplement posades on paraven les diligències o es proveïen, és a dir, canviaven de cavall les persones que es dedicaven a portar el correu. Cada certa distància hi havia una posta, i els correus s'anaven alternant amb cavalls de refresc, per a arribar com més prompte millor a les seues destinacions. Un dels més famosos, als Estats Units, va ser el *poni express* del llegendari Buffalo Bill.

4 A qui més creu veure Oliver?

El jueu Fagin.

CAPÍTOL XII: Un amor impossible

1 Resumix aquest capítol: el problema que s'hi planteja i els diferents punts de vista dels personatges.

Harry Maylie i Rose s'estimen; però ell pertany a una classe social elevada i influent, i se suposa que vol ser polític, com el seu oncle. Ha de trobar esposa entre la seua classe, i per això Rose no és la més adequada, malgrat ser la fillola de la seua mare. Rose té una «taca» en el seu passat: ignora qui van ser els seus pares, i això no ho perdona una societat puritana i hipòcrita. El romanticisme de Harry i el realisme de la seua mare s'enfronten, i Rose es mou entre l'amor i el deure, disposada a sacrificar la seua felicitat davant dels convencionalismes socials.

Efectivament, en la societat del segle XIX es preferia el matrimoni per amor, però sempre que fóra dins del mateix nivell social. Més que l'amor, es buscava l'afinitat en posició i gustos, així com un cercle social comú entre els cònjuges. El matrimoni no tenia per què ser una institució perfecta. No fomentava açò les relacions extramatrimonials i no eren conseqüència d'aquestes els fills il·legítims? És el que denuncia Dickens.

Dins d'aquest estatus social, la dona era educada per a casar-se i ser mestressa de casa. Aquesta era l'anomenada dona àngel, davant la dona fatal, devoradora d'homes, o la dona caiguda, prostituta, que era menyspreada fins i tot per les criades, com veurem en les pàgines següents. L'home també havia de casar-se i formar una família. Els solters no estaven ben vistos.

Les obligacions de l'home i de la dona en el matrimoni també estaven ben separades: l'home és el que havia de treballar fora de la llar i aconseguir l'aliment de la família, i la dona havia d'atendre la casa i els fills, ja que les famílies eren majoritàriament nombroses. L'exemple l'havia donat la mateixa reina Victòria amb nou fills.

Dickens finalitzarà la seua obra dins d'aquests principis socials, una vegada resolt els obstacles.

CAPÍTOL XIII: La papereta d'empenyorament

1 Què pretenia Monks del senyor i de la senyora Bumble?

Monks volia fer confessar la senyora Buble i que li explicara què li havia dit la vella moribunda que havia atés en el part a la mare d'Oliver. Monks oferix a l'astuta senyora Buble uns diners a canvi de la seua informació.

2 Descriu l'actitud de cada un dels personatges que han participat en l'entrevista.

La senyora Bumble:

És astuta i avariciosa, i no es deixa intimidar per les amenaces de Monks.

Monks:

És violent i interessat. Necessita conèixer aquesta informació i farà tot el que estiga a la seua mà per aconseguir-la.

El senyor Bumble:

És covard i astut, encara que molt més feble i maldestre que la seua dona.

CAPÍTOL XIV: Una entrevista estranya

1 Per què Monks va a veure Fagin?

Vol parlar amb ell per explicar-li la conversa que ha tingut amb el senyor i la senyora Bumble i contar-li el que ha fet amb la bossa que li han donat.

2 Qui és realment Monks? Amb quins adjectius el descriuries? Què vol d'Oliver?

Encara que en els capítols XI i XIII ja ha aparegut aquest personatge i se'ns han donat algunes dades sobre ell, qui millor el descriu és Nancy en aquest capítol, i en completa la descripció en el XVI.

Seleccionem els adjectius següents per a definir-lo:

En el físic: alt, flac, moré, demacrat, cara distorsionada, llavis moradencs i plens de nafres per les mossegades que s'hi pega quan li entren uns atacs (epilèptics?).

En el caràcter: retret, desconfiat, solitari, intrigant, astut, rancorós, violent, venjatiu, malvat, corromput, sinistre, boig.

Monks vol fer desaparèixer tota prova d'identitat d'Oliver, que és el seu germà, i robar-li els diners i burlar-se del testament del pare d'ambdós. Intenta convèncer Fagin perquè siga el seu còmplice en una trampa que vol parar a Oliver perquè acabe recorrent totes les presons de la ciutat i al final acabe penjat.

3 Com s'assabenta Nancy de tota aquesta història? Què fa quan se n'assabenta?

Nancy acompanya Fagin a sa casa perquè ha de recollir uns diners. El jueu espera Monks. Quan arriba, Nancy escolta des de darrere d'una porta la conversa que mantenen. D'aquesta manera s'assabenta de la història.

Aleshores, a la nit, adorm Sikes amb làudan i ix de casa. Visita Rose i li explica el que ha sentit.

4 Com reacciona Rose davant d'aquesta informació?

Rose vol ajudar-la i confirmar la informació sobre Oliver.

CAPÍTOL XV: El retrobament de dos amics

1 Per què volia Oliver veure el senyor Brownlow?

Oliver volia aclarir l'assumpte dels llibres. Per això, quan va veure el senyor Brownlow, va pensar que podria explicar-li realment el que va ocórrer i tornar a guanyar-se la seua confiança.

2 Explica quines persones es reuneixen per a organitzar el pla que els permetia investigar l'origen d'Oliver i què volen fer.

Es reuneixen la senyora Maylie, Rose, el senyor Brownlow i el doctor Losberne. Més tard s'hi van afegir Harry Maylie i el senyor Grimwig.

Tot l'equip pretén descobrir l'origen d'Oliver i restituir-li la seua herència. També volen «portar aquests canalles davant de la justícia», deixant al marge Nancy.

CAPÍTOL XVI: Promesa complida

- 1 Quan Fagin és informat per Charles Bates que Jack Dawkins ha sigut capturat per la policia i que el deportaran per a tota la vida, exclama: «... contractarem el millor picaplets...». Què significa picaplets? Per què creus que fa servir aquesta paraula?**

Picaplets és sinònim d'advocat. Empra aquest terme per referir-se a aquest professional perquè el nivell de llengua que utilitza Fagin és clarament vulgar, propi del seu àmbit marginal, amb un llenguatge pròxim a l'argot.

- 2 Amb qui es reunit Nancy al pont de Londres?**

Nancy havia acordat entrevistar-se allí amb la senyoreta Rose i el senyor Brownlow per parlar-los del senyor Monks.

- 3 El malvat Sikes utilitza un llenguatge vulgar. Fes una llista amb les paraules d'aquest capítol que pertanguen a aquest registre de la llengua i explica en què consistix el vulgarisme.**

Paraules com *tocà*, *domà* són vulgarismes perquè han perdut la terminació -da.

La paraula *patacons* forma part d'un joc de paraules anglés que se servix d'un significat vulgar d'aquesta paraula, propi de l'argot de l'hampa, que significa 'moneda de sis penics'.

- 4 Busca informació sobre el Calendari de Newgate i completa la que t'ofereix a peu de pàgina.**

El *Newgate Calendar* era un llibre que es publicava cada any amb la biografia i últimes paraules dels malfactors de la presó de Newgate, abans que foren executats. El fet d'aparèixer en el «Calendari» era motiu d'orgull per als delinqüents, perquè els llançava a la fama; però en el fons, aquesta falsa fama no amagava sinó la seua tremenda frustració i la seua por davant de la pena que rebrien. Les execucions eren una gran festa per al populatxo, i els venedors ambulants venien lllaminadures mentre es produïen.

Dickens llegia, com tot el món, aquests pamflets, dels quals, sens dubte, va prendre idees per a la seua novel·la, i per això *Oliver Twist* va ser considerada com una *Newgate novel*, gènere molt reeixit entre 1820 i 1850. En aquestes creacions, els criminals, carteristes, lladres i prostitutes eren els protagonistes, i les seues vides eren explicades com si es tractara d'herois. Aquestes novel·les van ser rebutjades pels moralistes, que les titllaven de mals exemples per als bons costums, no només pel tractament que s'hi feia dels delinqüents, sinó sobretot perquè insensibilitzaven la gent davant de la violència.

CAPÍTOL XVII: Conseqüències fatals

1 Per què Sikes assassina Nancy?

Sikes és, sens dubte, el personatge més macabre del llibre. És violent i brutal amb els seus semblants –Fagin, Nancy, Oliver i fins i tot amb el seu gos–. La vida l’ha tractat d’una forma despietada i ell respon de la manera que ha après, amb ira i crueltat. L’insult i l’amenaça són els seus recursos de domini sobre els més dèbils. Odia Fagin, i aquest, a ell, ja que els dos saben massa l’un de l’altre. Té un detall bo, no obstant això: quan ferixen Oliver, l’atén d’alguna manera, fins que es veu perseguit.

La seua mort, com veurem en el capítol següent, és vertaderament teatral: la casa envoltada de gent que mira i crida, com si d’un cor grec es tractara; els xiquets dins cridant, ell preparant la soga a la teulada i el fossat infernal baix, esperant-lo, com una gran boca que se l’empassa. Finalment, el seu castic no és racional ni humà, sinó diví, en una de les escenes més morboses de tota l’obra de Dickens. També hi ha un element irracional en l’amor que Nancy li professa, ja que és una atracció inexplicable i fatal, que ella accepta com una penitència pels errors de la seua vida. La força d’aquesta tragèdia era tal que Dickens la va convertir en una lectura dramatitzada.

Sikes mata Nancy perquè descobreix que l’està delatant i passa informació als seus nous amics: el senyor Brownlow i Rose.

CAPÍTOL XVIII: El Fossat de la bogeria

1 Resumix breument el que el ocorre a Sikes.

Resposta lliure.

2 La burgesia anglesa del segle XIX era molt puritana en la seua educació i en els seus costums; però curiosament creia també en les ciències ocultes. Quin element sobrenatural hi ha en aquest capítol?

En *Oliver Twist*, són escasses les referències a la religió i a les seues manifestacions; tanmateix, Dickens sí que hi fa alguna vegada al·lusió a la divinitat; així, quan Rose emmalaltix, la senyora Maylie s'encomana a Déu, o quan Nancy sap que està a punt de morir, li demana misericòrdia. Tanmateix, al segle XIX es van posar de moda l'espiritisme i l'ocultisme, que a Dickens també l'atreien. Per això introduïx l'element fantasmal dels ulls que persegüen Sikes d'una forma irracional i que el fan caure al buit. Alguns crítics han volgut donar una interpretació simbòlica a aquest episodi: Dickens intenta obrir els ulls al lector sobre la situació de les classes més desfavorides de la societat, en especial dels xiquets.

3 En la seua fugida pel camp, Sikes ajuda a apagar un incendi en un poble. Busca informació i explica quins eren els instruments que s'utilitzaven abans per a fer aquesta tasca.

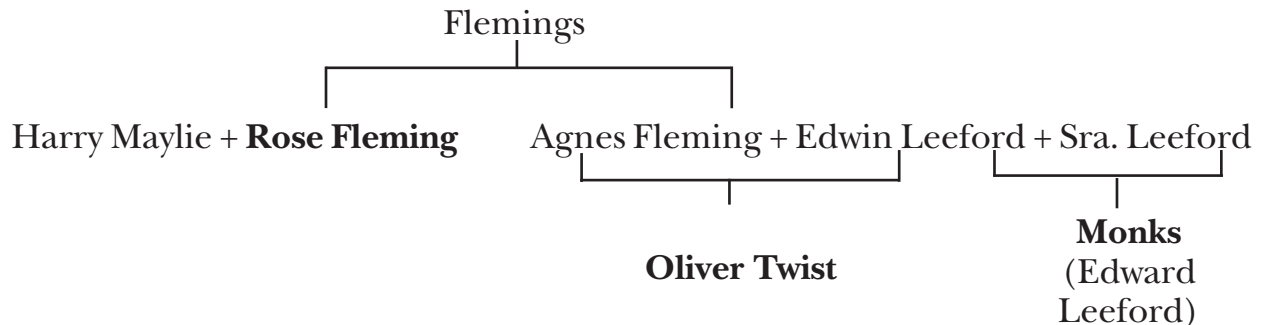
Durant segles, els incendis s'apagaven fent una cadena humana amb poals d'aigua. Més tard, els homes es van organitzar en brigades que utilitzaven bombes, primerament de mà, manejades per vint homes que accionaven un braç a manera de balança, i després de vapor, que transportaven en carros tirats per cavalls, amb una campana que anunciava el seu desplaçament cap al focus del foc i una llarga mànega. Aquesta última va ser creada a Londres el 1829 i és la que s'esmenta ací; es va perfeccionar el 1856, encara que el seu ús no es va generalitzar fins ben entrat el segle XX.

4 L'illa de Jacob era un lloc molt conegut a Londres en l'època de Dickens. Busca informació i escriu un text d'unes huit línies sobre aquesta illa.

Jacob's Island era una zona de la vora sud del riu Tàmesi, exactament en la confluència amb el rierol subterrani Neckinger. El *Morning Chronicle*, el 1849, l'anomenava *The Venice of Drains*, és a dir, «La Venècia de les clavegueres», i la gent la coneixia amb el nom de *Folly Ditch*, és a dir, el «Fossat de la bogeria». Era una zona pantanosa, nauseabunda i irrespirable, que no podien suportar ni el nas ni l'estómac; un focus de còlera i de tifus. Sobre l'aigua flotaven animals morts, fustes podrides, restes fecals i aliments putrefactes. Va ser immortalitzada per Dickens en *Oliver Twist* i, molt després, va ser bombardejada en la Segona Guerra Mundial. Actualment, la zona s'ha regenerat com a àrea de magatzems (*warehouses*).

CAPÍTOL XIX: Oliver descobreix els seus orígens

- 1** Per fi Oliver pot conèixer qui van ser els seus progenitors i, a més, es troba amb una tia inesperada. Completa el seu arbre genealògic.

- 2** Què ha après Oliver en la seua vida?

Després de tantes dissorts, Oliver és finalment recompensat. Però l'experiència viscuda, sobre tot el contacte amb Fagin, li ha servit per a:

- a) conèixer com són els homes,
- b) aprendre el que és la lluita per la vida,
- c) el valor de tindre una llar, una família i, fins i tot, una fortuna.

- 3** Tenint en compte les dades que apareixen en el llibre, deduïx l'edat d'Oliver i els anys transcorreguts en aquests episodis de la seua vida.

Passa huit anys a la granja maternal i, en complir-ne nou, el senyor Bumble se l'emporta a l'hospici, on està tres mesos. Amb deu anys treballa a la funerària, i mig any després fuig a Londres. Monks demana al senyor Bumble que recorde el que va passar fa dotze anys, quan va nàixer Oliver. En conseqüència, al final de l'obra Oliver té uns catorze anys, perquè l'edat de Rose és de dèsset i es diu que en tenia dos o tres quan el seu pare i la seua germana van morir.

CAPÍTOL XX: El castic de Fagin

1 El jueu Fagin és jutjat per tots els seus delictes; quin és el veredict?

És declarat culpable i el condemnen a morir penjat del coll.

2 Com reacciona Fagin davant del final que l'espera?

Fagin es mostra suplicant.

3 La posició aconseguida per Oliver ha sigut fruit de la seua lluita per «progressar» en la vida o fruit de la casualitat? Et sembla açò versemblant? Per què ho fa, doncs, Dickens?

No ens sembla versemblant, perquè la trobada amb els seus benefactors és fruit de la casualitat i no d'una cosa que ell faci; però l'autor vol defensar la seua tesi: que el bé preval sobre el mal, encara que les circumstàncies siguen molt adverses.

4 Hem arribat al final de l'obra. Quina estructura presenta? Assenyala on se situen la introducció, el desenvolupament i el desenllaç.

- La introducció inclou els capítols I a III. Es referixen a la infantesa d'Oliver a la seua ciutat natal.
- El desenvolupament va des del capítol IV (marxa a Londres) fins al XVIII (confessió de Monks i mort de Nancy i de Sikes).
- El desenllaç es compon dels capítols finals, XIX i XX. Suposen la recompensa del bo, Oliver, i el castic del malvat, Fagin.

5 Quin és el moment culminant de l'argument?

El moment culminant o clímax de l'argument podria ser la reunió que organitza el senyor Brownlow a la ciutat natal d'Oliver, és a dir, el capítol XIX, que dona lloc al desenllaç.

Aquesta proposta pot ser modificada.

CAPÍTOL ÚLTIM: Desenllaç

- 1** **Elabora un còmic sobre l'episodi que més t'haja agradat. Si ho fas a classe, pots compondre'l en equip: els uns faran els dibuixos i els altres escriuran els textos.**

Activitat lliure.

- 2** **Després de veure alguna de les pel·lícules que sobre aquesta obra s'han fet, indica les semblances i les diferències entre el llibre i la pel·lícula triada, així com els avantatges i inconvenients de cada un. Què preferixes tu? Per què?**

Consideracions que ens hem de fer:

- a) La imatge suplix la imaginació; però, és açò convenient?
- b) La imatge substituïx la paraula; però llevat que tinguem la pel·lícula gravada, no podem tornar arrere, com fem en la lectura.
- c) L'obra literària s'adapta al nostre temps de lleure; el cinema ens obliga a desplaçar-nos a una sala i a romandre davant de la pantalla fins que la pel·lícula acaba.
- d) Les adaptacions cinematogràfiques simplifiquen molt les obres literàries i el lector no pot recrear-se amb els detalls, com fa amb el llibre.

A aquestes consideracions, es poden afegir totes les que se li puguén acudir a l'alumnat. Les altres respostes són lliures.

- 3** ***Oliver Twist* ens permet plantejar-nos, com a conclusió de la lectura, un col·loqui sobre algun d'aquests temes. Amb l'ajuda del professor o la professora, elegiu-ne un i organitzeu un debat a classe:**

- L'explotació laboral dels xiquets al món.
- Els drets del xiquet.
- Els maltractaments en la infantesa.
- La família i l'escola en l'educació d'un xiquet.
- La violència de gènere.
- L'educació en valors al món actual.
- Les virtuts i defectes de les persones. Models de comportament en la nostra societat.
- El paper de les ONG al món.

Activitat lliure.

DESPRES DE LA LECTURA

- 1** Quina professió penses que podria anar bé a Oliver quan fóra més major? Per què?

Resposta lliure.

- 2** Tenint en compte la intencionalitat amb què Charles Dickens escriu aquesta obra, creus que la literatura ens ajuda a conèixer i comprendre millor el món que descriu l'autor o per a això és millor llegir un llibre d'història o una biografia real?

Resposta lliure.

- 3** T'hauria agradat viure a la ciutat i entre la gent que retrata Dickens? Sí? No? Dóna'ns les teues raons. Diferix molt aquesta ciutat de la que tu has descrit abans de la lectura de l'obra?

Resposta lliure.

- 4** Quan hem acabat de llegir un llibre, hem de fer-ne una valoració. T'ha agradat? Què ha sigut el que més t'ha agradat? I el que menys? El recomanaries a un amic? Per què?

Resposta lliure.